

להט"בופוביה ליברלית

מטרות:

1. נבחין בין שמרנות לליברליזם כשני קטבים של אופיה של חברה.
2. נכיר את הלהט"בופוביה הליברלית, אשר משמרת את יחסי הכוחות בחברה.
3. נלמד על התוצרים של הלהט"בופוביה הליברלית ושל גישת "כל אדם יעשה כרצונו בביתו" – "הפרד ומשול", ניתוק להט"ב מהמרחב הציבורי.

נספחים:

- נספח א' - פתקים עם היגדים
- נספח ב' - הגדרות – שמרנות וליברליזם
- נספח ג' - "הומופוביה ליברלית" / פסקאות נבחרות מהמאמר

עזרים:

מחשב ומקרן (במידת האפשר) וקישור לסרטון

מהלך:

1. פתיחה - סבב מניש.
2. אימפרוביזציה – צא מזה - נשחק משחק אימפרוביזציה קצר: 2-3 חניכות. ים יעלו ל"במה" ויקבלו סיטואציה אותה עליהם לשחק, תוך כדי יצטרכו לשלוף פתקים ולשלב את מה שכתוב בהם בשיחה עפ"י מחיאת כף של המדריך. ה ועליהם להתייחס בשיחה ולהגיב למה שנאמר.

סיטואציות:

- את מבקשת מההורים שלך שיתנו לך לצאת למסיבה, הם לא מתלהבים מהרעיון ודי מתנגדים ומתחקרים אותך לגבי זה.
- אתם שני תלמידים שבאו לדבר עם המורה כי אתם לא מבינים למה אין שיעורי חינוך מיני שמותאמים לקהילה הגאה.

פתקים לשליפה: (לא לציין להם את האידיאולוגיה שבסוגריים!)

- הפסקות הריון לא יתאפשרו, אלא במקרים חריגים מאוד. (שמרנות)
- תישמר חירותו של כל אדם להביע את דעתו כרצונו. (ליברליזם)
- האחריות על מעשיו של האדם תהיה בידיו בלבד. (ליברליזם)
- ייאסר על גברים להאריך שיער. (שמרנות)
- קיום יחסי מין יתאפשר רק לאחר נישואין. (שמרנות)
- יתאפשר שימוש מידתי בסמים קלים. (ליברליזם)
- אתרים המכילים תכנים פורנוגרפיים ייחסמו באופן מלא. (שמרנות)
- יאושר להגיע לבית הספר בגופיות וחולצות בטן. (ליברליזם)
- כל אדם יוכל להחזיק באמונה כלשהי, או לא להחזיק באמונה כלל. (ליברליזם)

- נשים ישרתו בצה"ל בתפקידים עורפיים או משרדיים בלבד. (שמרנות)
- ייאסר על כלל האנשים להתנשק בציבור. (שמרנות)
- יתאפשר קיום מצעד גאווה בכל עיר במדינה. (ליברליזם)
- *המדריך.ה מוזמן.ת להוסיף/לשנות פתקים נוספים*

דיון:

- כיצד הפתקים הצליחו להשתלב בסיטואציות?
 - עם מה מהדברים שקראתם.ן הזדהתם.ן ועם מה לא?
 - לאלו שתי קבוצות ניתן לחלק את הפתקים? איזו כותרת ניתן לכל קבוצה?
- נבקש מהחניכות.ים לחלק את הפתקים על פי ראות עיניהן.ם – עליהן.ם להסכים על החלוקה. בנוסף, נבקש שיסבירו בקצרה את החלוקה.**

3. נבקש מ-2 חניכות.ים להקריא את ההגדרות לשמרנות וליברליזם.

נחזור לדיון:

- מה המקום של האחר בחברה שמרנית? ובחברה ליברלית?
- האם החברה שלנו, הישראלית, יותר שמרנית או יותר ליברלית?
- באיזו חברה לדעתכן.ם אדם יפגוש יותר להט"בופוביה לאורך חייו? בחברה שמרנית או ליברלית? האם יפגוש בלהט"בופוביה בשתיהן במידה מסוימת?

למדריכה.ה: בפעולה אנו נתמקד בלהטבפוביה ליברלית, בחלק הבא יבחנו החניכים.ות את הגישה הליברלית בעיניים ביקורתיות ונראה כיצד גישת "כל אחד חופשי לעשות מה שבא לו" הולכת יד ביד עם "אבל בביתו שלו" והאופן שבו להטבפוביה ליברלית מאוד מטושטשת כי היא מנסה להסביר שהיא לא להטבפוביה כפי שנכתב בסוף הכתבה, "יצרים, קנאה, מזימות, תככים, זנות, הפעלת כוח ושיבוש יחסי המרות. זוהי התדמית של ההומוסקסואליות בהומופוביה הליברלית המרימה ראש עכשיו, ועסוקה בהסברים שהיא בכלל לא הומופובית".

4. להט"בופוביה ליברלית – למידה בחברות

הקבוצה תתחלק לזוגות/שלושות, בהתאם לגודלה. כל קבוצה תקבל עותק של נספח ב' – פסקאות נבחרות מהמאמר "הומופוביה ליברלית" מאת אייל גרוס, ויחד איתו כרטיסייה המכילה את השאלות המנחות (ניתן לחילופין לכתוב את השאלות על הלוח במידה וקיים). ננחה את הקבוצות לקרוא את השאלות לפני קריאת המאמר, ולחשוב עליהן יחדיו תוך כדי קריאתו.

שאלות לקריאת המאמר בחברות:

- באילו דרכים מתבטאת הלהט"בופוביה הליברלית על פי המאמר? מוזמנות.ים לחשוב על דרכים נוספות.
- נסו להגדיר את ההבדלים בין הלהט"בופוביה השמרנית ללהט"בופוביה הליברלית.

נתכנס חזרה ונשאל:

- אילו ביטויים של להטבפוביה ליברלית עלו בקריאה?
- מה ההבדל אם כך בין להט"בופוביה ליברלית ולהט"בופוביה שמרנית?
- הגישה הליברלית על פניו לא מבקשת לבטל את הקהילה הגאה אבל מה היא כן מנסה לייצר? מה מקום הקהילה הגאה במרחב הציבורי?
- איך זה מסתדר עם הגדרת הליברליזם שדוגל בכך שכל אחד יעשה מה שטוב לו?

5. נצפה בסרטון פואטרי סלאם "למה לא לקיים את מצעד הגאווה בירושלים", אשר עוסק בקונפליקט סביב המצעד בירושלים:

<https://www.youtube.com/watch?v=YmkQvQWuub4>

דיון מסכם:

- אילו טיעונים ליברלים כנגד קיום המצעד בירושלים הן מעלות?
- מה התשובות שהן נותנות לטיעונים? מזדהים. ות?
- אם גישת הליברליזם על אף הפתיחות שהיא מתיימרת לייצג מייצרת להט"בופוביה, באיזו גישה עלינו לדבוק לדעתכן. אם ברצוננו להאבק בלהט"בופוביה? (שוויון ערך האדם, שחרור האדם)

סיכום: את הלהט"בופוביה השמרנית קל לזהות ולסמן, הלהט"בופוביה הליברלית הרבה יותר סמויה ושקופה ולכן לא תמיד נדע לזהות אותה. אם ברצוננו לייצר מציאות טובה יותר ללא אפליה ושנאת האחר נצטרך לשאוף לחברה שמבקשת שוויון בין כל בני האדם, שמכירה בשונות ומבקשת לתת לכל אדם להיות שונה ומיוחד בדרכו.

<p>תישמר חירותו של כל אדם להביע את דעתו כרצונו.</p>	<p>הפסקות הריון לא יתאפשרו, אלא במקרים חריגים מאוד.</p>
<p>ייאסר על גברים להאריך שיער.</p>	<p>האחריות על מעשיו של האדם תהיה בידי בלבד.</p>
<p>יתאפשר שימוש מידתי בסמים קלים.</p>	<p>קיום יחסי מין יתאפשר רק לאחר נישואין.</p>
<p>יאושר להגיע לבית הספר בגופיות וחולצות בטן.</p>	<p>אתרים המכילים תכנים פורנוגרפיים ייחסמו באופן מלא.</p>
<p>נשים ישרתו בצה"ל בתפקידים עורפיים או משרדיים בלבד.</p>	<p>כל אדם יוכל להחזיק באמונה כלשהי, או לא להחזיק באמונה כלל.</p>
<p>יתאפשר קיום מצעד גאווה בכל עיר במדינה.</p>	<p>יאסר על כלל האנשים להתנשק בציבור.</p>

שמרנות

תפיסה ערכית לפיה המציאות חייבת להישאר כפי שהיא, להיאחז בערכים הקיימים ולהימנע מכל שינוי או תמורה. מקור המילה שמרנות הוא במילה לשמור. השמרן מחזיק בחוקים ובנורמות המצדיקים את המצב הקיים. לעיתים, השמרנות אף שואפת לרסטורציה (=חזרה לאחור, החזרת הסדר החברתי הישן). חברה שמרנית תשאף להוקיע מתוכה את כל מה ששונה, זר או מערער על יסודות הסדר החברתי הקיים.

ליברליזם

כינוי לקבוצה של אידיאולוגיות פוליטיות המעמידות את החופש האישי של האדם ושוויון זכויות לכל בני האדם כמטרה הפוליטית המרכזית. הליברליזם מהווה בסיס לתנועות חברתיות מודרניות רבות. המושג נגזר מן המילה הלטינית libretas, שפירושה חירות. הליברליזם בבסיסו תבע מן המדינה לכבד את חופש הפרט ולא להתערב בנושאי דת וכלכלה. כך, דרשו הליברלים לקיים את חירויות הייסוד של כל אדם ואדם, בהן חופש הביטוי, חופש ההתארגנות, חופש הדת והאמונה וחירות כלכלית.

נספח ג'

הומופוביה ליברלית

(פסקאות נבחרות ממאמר דעה, נכתב ע"י אייל גרוס, התפרסם ביוני 2013, הארץ)

קל לזהות את ההומופוביה השמרנית. היא אומרת, שהומואים הם סוטים וחולים ושבגללם יש רעידות אדמה ושפעת עופות ושאר מרעין בישין. הרבה יותר קשה לזהות את ההומופוביה הליברלית. זו בעלת הפנים היפות והנחמדות. זו שהיא כאילו נאורה ומתקדמת. ביסודה, במידה רבה, הבחנה בין המרחב הפרטי למרחב הציבורי, וקבלה של הומוסקסואליות כל עוד היא קיימת במרחב הפרטי.

הגרסה המובהקת של עמדה זו היא גרסת "עשו בביתכם מה שאתם רוצים, אבל למה זה עניין להתגאות בו", או "הטרנסקסואלים לא מנפנים במיניות שלהם". עמדות המאמצות "עיוורון צבעים ליברלי" תוך כדי התעלמות מההגמוניה הטרנסקסואלית וההומופוביה שבה לוקה החברה, תוך כדי עיוורון לכך שהטרנסקסואלים משתפים את שאר הציבור בנטייתם המינית כל הזמן: בחתונות, בהליכה ברחוב בלי חשש מאלימות, בדיבור במשפחה ובמקום העבודה על יחסים וזוגיות, בלי חשש מעוינות או אפליה, ועוד. כל אירוע כזה הוא החצנה של נטייה מינית הטרנסקסואלית ושל מענה לשאלה עם מי האדם שוכב במיטה. [...]

אחרי הרצח ב"בר נוער", לצד תמיכה בקהילה התעוררה גם ההומופוביה הליברלית מרבעה. הדבר התבטא בדיון על יציאה מהארון ו"אאוטינג". רבים הסבירו, ש"נטייתו המינית של אדם היא עניינו הפרטי" ויצאו נגד הציפייה שאנשים מפורסמים יצאו מהארון. דיבור זה התעלם מכך, שבחברה יש רק נטייה מינית אחת הנחשבת לעניין פרטי. הטרנסקסואלית היא לעולם ציבורית, וניתן תמיד לדבר עליה.

הביטוי המובהק ביותר של ההומופוביה הליברלית אחרי הרצח היה זה שהתבטא בניסיונות לשלול את הקשר בין הרצח להומופוביה, בטענה, המושמעת שוב עתה, כי ייתכן שהרצח בוצע בשל נסיבות אישיות. כאילו ירי בלתי מובחן על בני נוער להטי"ב ב"בר נוער", גם אם בוצע בידי אדם ששנאתו הוצתה על ידי ההיסטוריה הפרטית שלו, יכול להיות מנותק מהמבנים החברתיים של ההגמוניה הטרנסקסואלית והומופוביה. [...]

יש לקרוא היטב את הנרטיב שפירסמה המשטרה עד כה כדי לראות את העיוורון הזה: בנרטיב הזה, החשוד ברצח קיבל מידע ולפיו קרובו הקטין נראה כמה פעמים ב"בר נוער" והוא שאל אותו לפשר מעשיו שם. בתגובה סיפר לו הקטין, שאכן היה שם ושבוצע בו (לכאורה) "מעשה סדום" בידי פעיל בקהילה, והוא רוצה לפגוע בו. [...] נרטיב זה - כפי שהוא מסופר - הוא גם תסריט על הומופוביה משפחתית: קרוב משפחה השואל מישוה, מה עשית במקום של הומואים - שאלה שכבר מכריחה את הנשאל להתמודד עם הומופוביה משפחתית ועם חשש מתגובה על הגילוי, שעלולה לבטא שנאה כלפי הומוסקסואליות והומואים ככלל.

[...] רק מי שאינו מבין הומופוביה מהי יכול להחמיץ את הדרך שבה חשיפת פרטי הפשע אינה מקטינה כלל את הכאב ואת הטראומה: ניר כץ וליז טרובישי נשארו קורבנות של ירי בלתי מובחן על נוער להט"ב, הפצועים שעדיין מרותקים לכיסאות גלגלים גם הם קורבנות של ירי כזה, והנרטיב שפירסמה המשטרה לא רק שאינו גורם לפחות כאב, אלא הוא אף מעצים את הפעולה של כל מי שיודע הומופוביה מהי. הוא הופך את הסיפור לכזה שאינו מערב רק הומופוביה אבסטרקטית, אלא הומופוביה אישית ומשפחתית. הכחשת ההומופוביה והכאב רק מעצימה את הפגיעה והטראומה.

הפרסומים על כך שאותו פעיל קיים לכאורה יחסים עם הקטין תרמו גם הם למחול ההומופובי-ליברלי. "האם אתה חושב שיערך עכשיו חשבון נפש בקהילה?" שאלה אותי תחקירנית של תוכנית טלוויזיה. אכן, עניתי, נדרש חשבון נפש, אבל אצל כולם. מדוע החברה ההטרסקסואלית דורשת זאת מהקהילה הלהטבי"ת בלי לעשות זאת בעצמה? הרי רוב המקרים שאנו שומעים עליהם של אונס, או יחסים עם קטינים, או ניצול מרות - בלי לדעת ולקבוע בשלב זה, אם דברים אלה אכן התרחשו במקרה זה או לא - נוגעים ליחסים הטרסקסואליים. [...]

הקהילה הגאה צריכה גם צריכה לעסוק בצורה ביקורתית בשאלות של הטרדה, ניצול ואלימות מינית בקרבה, בפרט בכל הנוגע לקטינים. אבל אין בכך כדי להצדיק את הצורה ההומופובית של ההתייחסות לנושא כפי שחזינו בה בשבוע שעבר, ואין לגיטימציה לשיח זה כשהוא מתמקד רק בקהילה הגאה. [...]

הדבר בא לידי ביטוי בערוץ 2, שם ניתנה במה ליו"ר מועצת יש"ע לשעבר עדי מינץ, שהסביר את חששו מכך שחברי הקהילה הולכים לבתי ספר ו"מגייסים" הומואים להצטרף לקהילה. אחרי סטטוס פוגעני בפייסבוק, שבו שאל מינץ אם חברי הקהילה הגאה עוסקים בפיתוי בני נוער, הוא קיבל במה באולפן לפרוש את משנתו. גרסה מרוככת הביע דן מרגלית, שבאופן ליברלי כביכול כתב, ש"חברי הקהילה ההומו-לסבית אינם נוטים לעבריינות יותר מן האחרים, אבל אם קיוו להסתיר באורח מלאכותי את היצרים והקנאה והמזימות והתככים והזנות והפעלת הכוח ושיבוש יחסי המרות בשורותיהם, כי אז הגיעה השעה כי יתגברו ויבינו, שלא יוכלו להופיע בציבור כמלאכי-שרת".

יצרים, קנאה, מזימות, תככים, זנות, הפעלת כוח ושיבוש יחסי המרות. זוהי התדמית של ההומוסקסואליות בהומופוביה הליברלית המרימה ראש עכשיו, ועסוקה בהסברים שהיא בכלל לא הומופובית.